

Regionaal Platform Ouderenbeleidsparticipatie Antwerpen Stad
memorandum 2025 - 2030

Speerpunten voor een leeftijdsvriendelijke stad

Inhoud

Inleiding	2
Geef senioren een structurele stem in het beleid	3
Maak van Antwerpen een gezonde, toegankelijke en verbindende stad voor senioren.....	3
Bevorder de participatie en het engagement van senioren	4
Garandeer een sterk zorgbeleid voor senioren	4
Maak werk van een digitaal inclusieve samenleving.....	5
Zorg ervoor dat senioren zich vlot en comfortabel kunnen verplaatsen	5

Inleiding

Antwerpen telt momenteel zo'n 17,50 % 65 plussers. Ook die bevolkingsgroep vergrijst pijlsnel. Tussen vandaag en 2030 stijgt het aantal 80-plussers met meer dan 20%. Bovendien omvat deze groep vier generaties senioren met eigen specifieke aandachtspunten.

Het Antwerpse bestuur staat daarbij voor een duidelijke uitdaging: zorgen dat elke inwoner op een actieve en kwaliteitsvolle manier ouder kan worden en kan deelnemen aan het leven in de stad. De omgeving die het stadsbestuur creëert en de mate waarin die een antwoord biedt op de wensen en noden van wie ouder wordt, is daarin doorslaggevend.

Een succesvol ouderenbeleid begint met oog voor diversiteit. Want zowel in leeftijd als in levenssituatie lopen 'ouderen' sterk uiteen. Van de engagementen die ze opnemen, over de kansen en kwetsbaarheden die ze ervaren, tot de cultuur en de netwerken waar ze deel van uitmaken.

Een **leeftijdsvriendelijk Antwerpen** erkent die diversiteit en de uiteenlopende competenties van ouderen. Iedereen krijgt er de kans om actief ouder te worden. Ouderen kunnen er blijven participeren en zich ontplooiën. Drempels worden weggenomen en waar nodig wordt ondersteuning voorzien. De waardevolle rollen die ouderen vervullen worden erkend en gewaardeerd.

De coronapandemie heeft het belang daarvan scherper dan ooit op de kaart gezet. De mate waarin buurtbewoners elkaar een helpende hand aanreiken, waarin vrijwilligers van alle leeftijden hun handen uit de mouwen steken, waarin verenigingen en buurtinitiatieven mensen samenbrengen, waarin psychosociale noden opgevangen en beantwoord worden, ... stuk voor stuk bleek het van onschatbare waarde.

De seniorenraden van de Antwerpse districten schrijven hun eigen lokaal memorandum voor het nieuwe districtsbestuur. Deze seniorenraden zijn vertegenwoordigd in het Regionaal Platform Ouderenbeleidsparticipatie Antwerpen Stad. In dit memorandum in aanloop naar de lokale verkiezingen in 2024 geven de seniorenraden van de Antwerpse districten de belangrijkste ambities en actiepunten voor een succesvol bovenlokaal ouderenbeleid mee.

Met het oog op de toekomst vragen we het nieuwe stadsbestuur om ook voor ouderen het verschil te maken. Geloof in de kracht en de competenties van senioren bij het nemen van beleidsbeslissingen en houd rekening met hun ervaringen, inzichten en noden.

Het RPO Antwerpen Stad rekent erop dat de aanbevelingen van dit memorandum worden uitgewerkt in de nieuwe beleidsplannen van Antwerpen.

En uiteraard gaan we hierover graag in dialoog. Samen zetten we de lijnen uit voor het bouwen aan een leeftijdsvriendelijke stad.

Geef senioren een structurele stem in het beleid

Een voortdurende dialoog met ouderen is een essentiële basis voor een leeftijdsvriendelijk beleid. Structurele inspraak- en participatiemogelijkheden voor ouderen zijn dan ook onontbeerlijk. De ouderenraden in de Antwerpse districten zijn hiervoor de kanalen bij uitstek. Het RPO Antwerpen Stad bundelt bovenlokale thema's die door de lokale seniorenraden worden aangereikt.

1. Zorg voor een bovenlokaal aanspreekpunt of een schepen voor senioren in Antwerpen

Een bovenlokaal aanspreekpunt of een schepen voor senioren garandeert een vlotte doorstroom van informatie van en naar de bevoegde diensten. Het RPO kan bij deze persoon of dienst terecht met vragen of bezorgdheden die het overlegplatform formuleert.

2. Zet ook bovenlokaal de noden van ouderen voorop

Er wordt volop ingezet op regiovorming waardoor bovenlokale overleg- en samenwerkingsverbanden een steeds grotere impact zullen hebben op het lokale beleid. Vergeet het perspectief van ouderen niet mee te nemen in deze bovenlokale organen. Ga actief op zoek naar aandachts- en knelpunten voor ouderen en denk bewust na over de impact van bovenlokale beslissingen op senioren. Betrek hierbij het RPO Antwerpen Stad.

Maak van Antwerpen een gezonde, toegankelijke en verbindende stad voor senioren

Creëer een omgeving die de levenskwaliteit van ouderen bevordert. Zet in op gezondheid, sociaal contact en bewegen. Een goede basisdienstverlening draagt bij tot het welzijn van iedere Antwerpenaar en tot het welzijn van onze Antwerpse senioren in het bijzonder.

3. Zorg voor een goede basisdienstverlening in de districten

De openingsuren van de administratieve centra in de meeste districten en de bijhorende dienstverlening zijn op het einde van de huidige legislatuur ingeperkt. Nochtans zijn persoonlijke contacten en degelijke informatie voor senioren onontbeerlijk. Niet iedereen is voldoende mobiel om zich naar de huidige 'centrale' administratieve centra te verplaatsen. Bovendien bezit niet iedere senior de competenties of de mogelijkheden om online afspraken te maken of om documenten digitaal in te vullen, in te dienen of op te vragen. Het RPO Antwerpen Stad vraagt om mobiele loketten en/of unieke infopunten uit te bouwen in de districten, bijvoorbeeld in de dienstencentra. Voorzie digihelpers aan de digitale zuilen voor de loketten.

4. Realiseer mogelijkheden voor ontmoeting in de buurt

Voor veel mensen is het opbouwen van nieuwe sociale relaties op oudere leeftijd een uitdaging. Nochtans is een sterk sociaal netwerk belangrijk om vereenzaming te voorkomen. Zorg voor een ruim aanbod aan diverse activiteiten in de dienstencentra en ondersteun de vrijwilligers die zich hier inzetten.

5. Pak zwerfvuil en sluikestorten aan

Ouderen brengen veel tijd door in de eigen buurt. Uit gesprekken blijkt dat heel wat senioren zich ergeren aan zwerfvuil of sluikestorten in hun omgeving. Pak deze problematiek aan en zet Antwerpen op de kaart als 'schoonste stad van Vlaanderen'. Organiseer hiertoe informatie- en sensibiliseringscampagnes, gesprekken met buurtbewoners en preventieve acties. Richt de openbare ruimte zo in dat zwerfvuil voorkomen wordt en zet in op ordehandhaving als sluitstuk.

Bevorder de participatie en het engagement van senioren

Ouderen willen hun leven betekenisvol blijven invullen. Sommigen hebben zin om hun horizons te verruimen, soms letterlijk door te reizen, maar even goed door bij te leren, nieuwe talenten te ontdekken of hun passie te delen. Anderen benutten hun kennis of competenties in het verenigingsleven, soms in een verantwoordelijke rol, soms als deelnemer aan activiteiten. Het verenigingsleven staat garant voor participatie, zelfontplooiing, ontmoeting en uitwisseling met andere personen en organisaties. Toch worden heel wat ouderen geconfronteerd met fysieke, financiële of sociale drempels die hen beletten om te participeren. Een leeftijdsvriendelijk Antwerpen zet in op maximale participatiemogelijkheden voor senioren.

6. Stimuleer lokale besturen om hun zalen ter beschikking te stellen van ouderenverenigingen

Ouderverenigingen vervullen een belangrijke rol als katalysator van een sterk sociaal weefsel in de districten van de stad. De huurprijzen van zalen voor het organiseren van kwaliteitsvolle activiteiten zijn voor veel van deze organisaties vaak te hoog. Stimuleer ook de districtsbesturen om hun zalen ter beschikking te stellen van ouderenverenigingen zodat deze een toegankelijk en betaalbaar aanbod aan activiteiten kunnen blijven voorzien.

7. Heb oog voor ouderen bij de uitbouw van het cultureel aanbod van de stad

Ondersteun de sociaal-culturele sector bij het ontwikkelen van een kwalitatief en betaalbaar aanbod voor senioren zodat ouderen blijvend kunnen participeren aan of genieten van verschillende cultuurvormen.

Garandeer een sterk zorgbeleid voor senioren

Heel wat ouderen worden geconfronteerd met toenemende zorgnoden, vaak chronisch en complex van aard. Het gaat niet enkel over fysieke problemen. Ook verlieservaringen, ingrijpende levensveranderingen en existentiële vragen nemen toe. Een sterk lokaal uitgebouwd zorgbeleid komt tegemoet aan de uitdagingen waar oudere inwoners met een zorg- en ondersteuningsnood voor staan.

8. Garandeer betaalbare zorg voor iedereen

De kost voor zorg stijgt gestaag. Het verblijf in een WZC of assistentiewoning is duur. Daardoor komen zorgbehoevende senioren terecht in een andere omgeving waar ze kans lopen om minder aangepaste zorg te krijgen. Garandeer betaalbare zorg voor iedereen en in het bijzonder wat betreft het aanbod van de woonzorgcentra en de assistentie-woningen van het Zorgbedrijf.

9. Garandeer psychologische hulpverlening voor ouderen

Ouderen zijn niet immuun voor psychisch onwelzijn, maar vinden moeilijk de weg naar een gepast hulpverleningsaanbod. Zet in op een bereikbaar aanbod van eerstelijns psychologische hulp op plekken waar ouderen al over de vloer komen of wonen. Denk bijvoorbeeld aan de lokale dienstencentra of woonzorgcentra.

Maak werk van een digitaal inclusieve samenleving

Antwerpen zet sterk in op digitale dienstverlening. Dit creëert nieuwe mogelijkheden, maar versterkt ook kwetsbaarheid van ouderen die niet over de nodige middelen of digitale kennis beschikken.

10. Begeleid ouderen bij het gebruik van nieuwe websites en online tools van de stad

Bij de lancering van nieuwe websites en online tools zijn brede campagnes nodig om mensen te informeren en te begeleiden zodat ouderen de kans krijgen om er mee te werken. Lanceren van nieuwe websites en tools moet automatisch gepaard gaan met het voorzien van middelen voor cursussen en begeleiding van ouderen.

11. Bundel informatie specifiek voor senioren

Veel informatie is beschikbaar maar kan pas worden verkregen door het raadplegen van de verschillende kanalen. Bundel deze informatie op eenvoudige wijze op één digitaal platform. Stel deze gebundelde info ook op papier beschikbaar voor senioren die niet mee zijn in de digitale wereld.

Zorg ervoor dat senioren zich vlot en comfortabel kunnen verplaatsen

Voor senioren is het essentieel dat hun bestemming vlot bereikbaar is en dat ze zich op een veilige en comfortabele manier heen en terug kunnen verplaatsen. Heel wat ouderen zijn minder mobiel. Kom hieraan tegemoet met een sterk mobiliteitsbeleid dat voor iedereen een maximale bereikbaarheid garandeert. Voldoende toegankelijke, gebruiksvriendelijke, veilige en betaalbare vervoersopties en haltes binnen een aanvaardbare perimeter van grote woonkernen zijn daarbij een must.

12. Zorg voor een goed aanbod wat betreft het openbaar vervoer

Het RPO Antwerpen Stad kijkt met argusogen naar het inkrimpende aanbod van trams en bussen van en naar de districten. De leden vragen met aandrang om een degelijk en performant openbaar vervoer uit te bouwen en zo een goede en snelle verbinding met stad te garanderen. Zorg voor goed uitgebouwde Hoppinpunten zodat senioren vlot van het ene op het andere vervoersmiddel kunnen overstappen.

13. Vraag veilige en comfortabele opstapplaatsen bij de bevoegde instantie

IJver voor verhoogde perrons met een aanrijdbare boordsteen en een helling die niet groter is dan 12%. De doorgang is hierbij voldoende breed en obstakelvrij en het oppervlak van het perron is voldoende effen, aaneengesloten en slipvrij en voorzien van een geleidelijn en een opstapvlak in rubberen tegels.

Senioren wachten het liefst in comfortabele omstandigheden op hun bus of tram. Propere wind- en regenvrije schuilhuisjes met zitbanken die beschutting bieden tegen regen en wind maken de wachttijd aangenamer. Eenvormige, duidelijke leesbare en betrouwbare elektronische infoborden aan de opstapplaatsen zorgen voor heldere communicatie wat betreft wacht- en aankomsttijden.

Bronnen en methodieken

- Memorandum lokale verkiezingen 2024, speerpunten voor een lokaal ouderenbeleid
Vlaamse Ouderenraad
- Vorming 'Ouderen verkiezen inspraak'
RPO Antwerpen en Vlaamse Ouderenraad
- Data via
Stad Antwerpen, Stad in cijfers
- Werkgroep memorandum en Algemene Vergadering
RPO Antwerpen Stad

